

**[Jette Pors]**

Og så vil jeg godt til sidst slå et slag for de danskere, som tager den grundlæggende uddannelse i udlandet. Jeg tænker ikke mindst på de børn og unge, som på grund af forældrenes job ikke har haft noget andet valg. Disse unge bør have samme muligheder for SU-støtte som dem, der er herhjemme, men de bør også kunne optages på en dansk uddannelsesinstitution på de kvalifikationer, som de har opnået i det land, hvor de har studeret. Jeg ved godt, at ministeren arbejder med at løse problemet, men jeg vil benytte anledningen til at skubbe på.

Der er behov for en harmonisering, så vi kan få vores dygtige unge hjem til os selv. Det drejer sig ikke om særlig mange set i den store sammenhæng, og økonomisk set skulle det ikke vælte nogen af pinden, men det vil være et frisk pust for den danske uddannelsesverden, og det vil være en stor hjælp for de forholdsvis få, det drejer sig om.

Det er jo børn af forældre, der tager ud for at sælge danske møbler, bygge danske huse, sælge danske landbrugsvarer, hjælpe danske firmaer, patenter, osv. osv. Disse børn er ikke specielt fra velhaverhjem. De unge er typisk i tvivl, om de skal tage uddannelsen efter studentereksamen i udlandet eller i Danmark. Tit er det så SU, der er afgørende, og jeg har hørt, at når de henvender sig til SU i Danmark, møder de et uhyrligt bureaukrati, hvor medarbejderne selv er i tvivl om reglerne. De føler sig som danskere – det er de opdraget til – og vi bør også betragte dem som sådan og behandle dem derefter. Det skal vi også huske i denne sammenhæng.

**Elisabeth Arnold (RV):**

Jeg vil godt indledningsvis takke initiativtagerne til denne forespørgsel, fordi de har givet os anledning til at drøfte disse meget principielle ting her i dag.

Umiddelbart skulle man tro, at det kun drejede sig om adgangskriterier til de videregående uddannelser, som det fremgår af selve forespørgselsens ordlyd, men i virkeligheden drejer det sig jo om hele dimensioneringen af vort uddannelsessystem, for hvis vi havde et uddannelsessystem, der var så stort og så bredt, at alle, der overhovedet havde lyst, kunne gå ind og tage en uddannelse, så var der jo ikke nogen grund til overhovedet at have nogen adgangsbegrænsning. Men hvis man kigger historisk på det, så har adgangsbegrænsningen i virkeligheden fundet sted lang, lang tid tilbage.

De af os, der har gået i skole for mange, mange år siden, kan jo huske, hvordan vi havde den tidlige sortering fra mellemskolen til fri mellem. Allerede dér skete der en grov sortering. Den næste sortering kom ved indgangen til gymnasiet. Dér var igen et stort frafald, og når man omsider nåede frem til studentereksamen, hvilket under 10 pct. af Danmarks ungdom gjorde dengang i 1960'erne, så var der fri adgang til universiteterne; men ikke til adskillige af de videregående andre uddannelser, f.eks. Tandlægehøjskolen, Danmarks Farmaceutiske Højskole, Danmarks Tekniske Højskole osv. osv. Så adgangsbegrænsningen er ikke noget, der kun stammer fra 1976, som nogle vil have publikum til at tro. Den har i virkeligheden eksisteret i mange, mange år.

Det, vi har gjort systematisk op igennem 1970'erne og 1980'erne, er selvfølgelig at rykke sorteringstidspunktet længere og længere op i folks liv. Det synes vi fra radikal side er et godt princip. Den tidlige frasortering er alt andet lige et onde. Det sætter folk i bås, fratager dem modet til at videreudanne sig, fratager dem selvtilliden og fratager dem ønsket om at dygtiggøre sig på et senere tidspunkt. Derfor går vi ind for, at adgangsbegrænsningen principielt skal ske så sent i ens uddannelsesniveau eller så sent i ens tilværelse som muligt.

Men det kan jo ikke nytte noget, at man bliver lukket ind på en uddannelse og så får at vide, at nu er det til gengæld også slut, nu kan du ikke mere fortsætte. Vi ønsker, at det skal være muligt, at man efter at have taget en uddannelse kan gå ud i arbejdslivet og prøve kræfter dér – eller måske koncentrere sig om familielivet og så gå tilbage igen på et senere tidspunkt og fuldføre en uddannelse til det niveau, som uddannelsessystemet nu kan præstere. Det har derfor været nødvendigt at lave adgangsbegrænsning ved indgangen til de videregående uddannelser siden 1976, som flere har været inde på.

Man kan sige om det system, der har fungeret indtil nu, baseret alene på karakterer ved den adgangsgivende eksamen, at det har været klart, enkelt og uretfærdigt. Det er oplagt, at det har været nemt at administrere for universiteterne, det har været nemt at gennemskue for de studerende. Der har været nogle enkelte måder, man kunne forbedre sine muligheder på – nemlig ved at tage erhvervsarbejde – men det har, som flere andre har været inde på, ikke været